

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
«_____» _____ 2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**ПП 2.1.4 ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ДОШКІЛЬНИКІВ**

Спеціальність 012 дошкільна освіта
освітній рівень «спеціаліст»

Київ 2016

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**ПП 2.1.4 ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ДОШКІЛЬНИКІВ**

Спеціальність 012 дошкільна освіта
освітній рівень «спеціаліст»

Київ 2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

«___» _____ 2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**ПП 2.1.4 ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ДОШКІЛЬНИКІВ**
Спеціальність 012 дошкільна освіта
освітній рівень «спеціаліст»

УДК 373.2.015.31:504
ББК 74.587

Технології формування екологічної культури дошкільників: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта»] / уклад. О.А. Половіна – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 25 с.

Розробники:

Половіна Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2016 року

Завідувач кафедри дошкільної освіти
_____ Г. В. Беленька

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ М.А. Машовець

Години звірені з РНП
структура типова

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Теоретичні засади формування екологічної культури</i>	10
дітей дошкільного віку	
<i>Змістовий модуль II. Технологічні основи педагогічного супроводу</i>	
формування екологічної культури дітей дошкільного віку	12
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Технології формування	
екологічної культури у дошкільників»	13
V. Плани семінарських занять	14
VI. Завдання для самостійної роботи	17
Карта самостійної роботи	18
VII. Система поточного та підсумкового контролю	19
VIII. Методи навчання	22
IX. Методичне забезпечення курсу	23
X. Рекомендована література	
Основна	23
Додаткова	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Технології формування екологічної культури у дошкільників» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою дошкільної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для спеціальності «Дошкільна освіта» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра», Національної рамки кваліфікації та Базового компоненту дошкільної освіти – стандарту дошкільної освіти в Україні.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент ОКР «спеціаліст» відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Технології формування екологічної культури у дошкільників», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Технології формування екологічної культури у дошкільників» ґрунтується на класичних та сучасних наукових дослідженнях у галузі екологічної освіти, дитячої психології, дошкільної педагогіки та є складовою частиною дисциплін циклу професійно-педагогічної підготовки. Його вивчення передбачає екологічний розвиток особистості, що забезпечує високий рівень екологічних знань та екологічної свідомості. Екологічна освіта майбутніх спеціалістів в галузі дошкільної освіти як цілісне культурологічне явище, що включає процеси навчання, виховання, розвитку особистості, спрямовується на формування екологічної культури, як складової системи національного і громадського

виховання. Зважаючи на ці положення, нагального вирішення потребує проблема екологізації навчальних дисциплін та програм підготовки майбутніх фахівців у галузі «Дошкільна освіта». Професійна підготовка майбутніх спеціалістів в галузі дошкільної освіти має бути спрямованою на:

- неперервність процесу екологічної освіти;
- формування екологічної культури (знання, уміння, екологічне мислення і свідомість);
- формування умінь здійснювати комплексний підхід до організації екологічного виховання дітей дошкільного віку;
- мотивацію саморозвитку та постійного фахового зростання.

Основною *метою* курсу є формування екологічної культури осіб, які професійно займаються навчанням і вихованням дітей дошкільного віку. Екологічна культура ґрунтується на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності.

Особливе значення має екологічна освіта для студентів педагогічних вищих навчальних закладів, майбутніх вихователів, які поряд із набуттям загального високого рівня екологічної культури мають опанувати методику екологічної виховної роботи, що передбачає:

- врахування емоційної чутливості дітей дошкільного віку, що зумовлює у роботі з ними використання методів і прийомів, спрямованих на емоційно-естетичне сприймання природи, розвиток естетичного ставлення до її об'єктів і явищ;
- розуміння того, що ефективність екологічного виховання в дошкільному віці залежить від спільних дій сім'ї і дошкільних навчальних закладів, екологічної освіченості батьків і вихователів, їхнього бажання бути екологічно свідомими і передавати це дітям.

Розуміння студентом основних екологічних понять та термінів, вміння співвідносити теоретичні положення з практикою екологічного виховання дітей

дошкільного віку є запорукою ефективної діяльності у напрямку здобування та трансляції екологічної освіти.

Курс «*Технології формування екологічної культури у дошкільників*» спрямовується на поєднання у свідомості та діях майбутніх вихователів раціонального та емоційного у взаєминах людини з природою на засадах добра й краси, розуму й почуттів, патріотизму й універсалізму, переконань та реальних дій.

В процесі вивчення предмету студенти засвоять поняття «екологічна освіта», «екологічні знання», «екологічне мислення», «екологічний світогляд», «екологічна етика», «екологічна культура».

Викладання курсу базується на основі синтезу трьох основних тенденцій екологічної науки:

- формування на основі сучасних наукових досліджень екологічних уявлень;
- формування емоційно-ціннісного ставлення до природи;
- впровадження в практику почуттєво-дільнісних стратегій та технологій взаємодії з природою.

Вивчення курсу передбачає формування у студентів *знань* про:

- історію та перспективи екологічної освіти;
- зміст педагогічного процесу формування екологічної свідомості особистості;
- принципи та методи екологічної психології та педагогіки;
- організаційно-методичні засади екологічної освіти дітей дошкільного віку.

На основі цих знань повинні бути сформовані *уміння*:

- інтерпретувати відповідно до вікових особливостей дітей дошкільного віку знання про глобальні та регіональні екологічні проблеми сучасності;

- толерантно формувати у дітей елементи екологічної свідомості: елементарні екологічні знання про природу (орієнтування у найближчому природному оточенні, усвідомлення життєво-необхідних потреб живих істот в умовах існування, ознайомлення з елементарними відомостями про взаємозв'язки живої і неживої природи, значення її в житті людини); розуміння впливу людини, її господарської діяльності на природне середовище у доступній для дітей формі; *естетичні почуття* (виховання любові, чуйності, доброзичливості до об'єктів природи); *потреби* у спілкуванні з природою, уміння спостерігати й відчувати її красу й гармонію, розвиток інтересу, прагнення до пізнання природи; *культура поведінки* (відповідальність за свої вчинки у природі, формування здатності й вмінь піклуватися про природні об'єкти та своє здоров'я); *первинний досвід* екологічної діяльності (включення у спільну з дорослими екологічно спрямовану діяльність) в процесі художньо-педагогічного спілкування;

- створювати розвивальне екологічне середовище у дошкільному навчальному закладі (ділянка, екологічна кімната, зимовий сад, куточки природи);

- будувати процес екологічної освіти на різних рівнях «педагог – дитина», «педагог – батьки – дитина», «педагог – педагог»

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них 12 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 44 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

Вивчення спеціалістами навчальної дисципліни «Технології формування екологічної культури у дошкільників» завершується складанням заліку.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	012 Дошкільна освіта освітній рівень «спеціаліст»	Нормативна
Модулів – 2		Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		1-й
Загальна кількість годин – 72		Семестр
		2-й
		Лекції
		12 год.
		Семінарські
		12 год.
		Самостійна робота
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2		44 год.
		Модульний контроль:
		4 год.
		Вид контролю: залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Лабораторних	Самостійна робота	МКР
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ									
1	Екологічна освіта в Україні			2		2		8	
2	Психолого-педагогічні механізми формування екологічної культури у дітей дошкільного віку			2		2		7	
3	Організація процесу екологічної освіти в ДНЗ			2		2		7	
Разом		36		6		6		22	2
Змістовий модуль II. ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ									
4-5	Технології формування екологічної культури дошкільників			4		4		11	
6	Використання авторських технологій формування екологічної культури дошкільників			2		2		11	
Разом		36		6		6		22	2
Разом за навчальним планом		72		12		12		44	4

ВСЬОГО: 2 кредити

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лекція 1. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ (2 год.)

Мета, завдання і принципи екологічної освіти особистості. Модель екологічно-спрямованої особистості. Становлення поняття «екологічна культура». Екологічна культура як результат екологічної освіти. Екологічна культура педагога. Екологічна освіта – новий напрям дошкільної педагогіки. Мета і завдання екологічної освіти дітей дошкільного віку. Екологічна освіта у системі формування життєвої компетентності дитини, природнича компетентність як складова життєвої компетентності дошкільника. Напрями формування природничої компетентності дитини дошкільного віку. Емоційно-ціннісне ставлення дошкільника до природи – прояв зачатків екологічної культури.

Ключові поняття теми: принципи, модель, екологічна культура, екологічна освіта, компетентність.

Семінар 1. Концепція екологічної культури (2 год.)

Рекомендована література

Основна література: 1, 3

Додаткова література: 7

Лекція 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

Аналіз наукових досліджень. Змістовий стрижень формування елементів екологічної культури у дошкільників: система уявлень про життя рослин і тварин, їх зв'язок із середовищем. Наукові поняття в галузі природознавства щодо

формування екологічних уявлень у дітей дошкільного віку. Базисні поняття для утворення системи знань про природу у дітей дошкільного віку. Позитивне ставлення до природи як результат формування зачатків екологічної культури у дошкільника. Дослідження Н. Горопахи, Н. Лисенко, С. Ніколаєвої, З. Плохій, Н. Рижової, Н. Яришевої з проблеми.

Ключові поняття теми: екологічні уявлення, екологічна культура, екосистеми.

Семінарське заняття 2. Теоретичні підходи до екологічного виховання дітей дошкільного віку. (2 год)

Рекомендована література

Основна література: 2, 3, 4

Додаткова література: 4, 7

Лекція 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ДНЗ (2 год.)

Формування екологічної культури дітей дошкільного віку як педагогічний процес. Психолого-педагогічна оцінка впливу природного довкілля на особистісне становлення дитини дошкільного віку. Природне розвивальне середовище. Екологічний простір у приміщенні, зміст та його складники. Екологічний простір на території дошкільного навчального закладу, зміст та його складники. Еколого-предметне середовище в дошкільному навчальному закладі: книги та дидактичні посібники, твори мистецтва, екологічний музей.

Ключові поняття теми: еколого-розвивальне середовище, екологічний підхід, організаційно-методичні форми роботи з екологічного виховання.

Семінарське заняття 3. Форми та методи організації екологічної освіти в ДНЗ (2 год.)

Рекомендована література

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 4, 6, 7

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лекція 4-5. ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (4 год.)

Формування ставлення до природи в процесі спільної діяльності дорослого і дитини в еколого-розвивальному середовищі ДНЗ. Екологічний підхід до провідних методів ознайомлення з природою: спостереження, праця в природі, нескладний досвід. Моделювання як метод екологічної освіти. Екологічні ігри. Використання ігрових навчальних ситуацій у формуванні ставлення до природи. Типи екологічних занять. Форми організації екологічної освіти поза заняттями: цикли спостережень за мешканцями куточка природи і території ДНЗ, заповнення календаря природи, спілкування з рослинами і тваринами, комплексні і розважальні заходи (походи, екскурсії, природоохоронні акції, свята і розваги). Екологічна стежина. Краєзнавчо-туристична діяльність (КТД). Технологія використання театру у екологічному вихованні дошкільників. Інтерактивні технології (смайт-дошка, комп'ютерні ігри екологічного змісту). Освіта для сталого розвитку дошкільнят. Природа та емоційний інтелект. Використання музейного простору в екологічному вихованні дошкільнят. Екологічно-проективна діяльність в дошкільній освіті. Технологія формування правильного ставлення до побутових відходів.

Ключові поняття теми: екологічна стежина, когнітивний підхід, дослідно-експериментальна діяльність, театралізована діяльність, краєзнавчо-туристична

діяльність, інтерактивні технології, сталий розвиток, емоційний інтелект, екологічний проект.

Семінарське заняття 4-5. Характеристика технологій екологічного виховання дітей дошкільного віку (4 год.)

Рекомендована література

Основна література: 1

Додаткова література: 1, 2, 3

Лекція 6. ВИКОРИСТАННЯ АВТОРСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДОШКІЛЬНИКІВ (2 год.)

Поняття про авторські технології формування екологічної культури. Формування емоційної сфери дітей раннього віку засобами природи. Формування екологічної культури дітей дошкільного віку засобами казки (А.Беленька, Т. Науменко). Формування естетичного ставлення до природи засобами образотворчого мистецтва (А.Беленька, О.Половіна).

Ключові поняття теми: екологічна культура, казка з науковою основою, естетичне ставлення до природи, художньо-педагогічне спілкування за картиною.

Семінарське заняття 6. Характеристика авторських технологій екологічного виховання дітей дошкільного віку(2 год.)

Рекомендована література

Основна література: 1, 5

Додаткова література: 5, 6

V. ПЛАНИ
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Семінарське заняття 1.

Тема: Концепція екологічної культури (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Мета і завдання екологічної освіти.
2. Стратегічні напрямки і тактичні завдання розвитку екологічної освіти.
3. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти.
4. Дошкільна екологічна освіта.
5. Вища екологічна освіта.
6. Умови реалізації Концепції.

II. Перевірка самостійної роботи.

Основна література: 1, 3

Додаткова література: 7

Семінарське заняття 2.

Тема: Теоретичні підходи до екологічного виховання дітей дошкільного віку (2 год)

I. Теоретична частина.

1. Характеристика психолого-педагогічних досліджень з проблеми: Н. Горопаха, Н. Лисенко, С. Ніколаєва, З. Плохій, Н. Рижова, Н. Яришева.

II. Перевірка самостійної роботи.

Основна література: 3, 4

Додаткова література: 4, 7

Семінарське заняття 3.

Тема: Форми та методи організації екологічної освіти в ДНЗ (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Характеристика форм і методів роботи з дітьми у контексті формування екологічної культури.
2. Характеристика форм роботи з батьками у контексті формування екологічної культури.
3. Характеристика форм роботи з педагогами у контексті формування екологічної культури.

II. Перевірка самостійної роботи.

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 4, 6, 7

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Семінарське заняття 4.

Тема: Характеристика технологій екологічного виховання (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Використання «екологічної стежини» у навчально-виховному процесі ДНЗ.
2. Проблема когнітивного підходу (домінування системи формування екологічних знань) у роботі з дітьми дошкільного віку.
3. Організація дослідно-експериментальної діяльності в ДНЗ.

II. Перевірка самостійної роботи.

Основна література: 1

Додаткова література: 1, 3

Семінарське заняття 5.

Тема: Характеристика технологій екологічного виховання дітей дошкільного віку (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Технологія використання екологічної стежини.
2. Технологія використання мистецтва театру.
3. Технологія використання КТД.
4. Інтерактивні технології.
5. Освіта для сталого розвитку дошкільнят.
6. Технологія використання природничих музеїв.

II. Перевірка самостійної роботи.

Основна література: 2

Додаткова література: 1, 2, 3

Семінарське заняття 6.

Тема: Характеристика авторських технологій екологічного виховання дітей дошкільного віку (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Технологія використання казки.
2. Технологія використання мистецтва.

II. Перевірка самостійної роботи.

Основна література: 1, 5

Додаткова література: 5, 6

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 1. Стратегії екологічної освіти – 8 год.

1. Презентувати досвід роботи з екологічного виховання у зарубіжних освітніх системах – 8 год.

Тема 2. Психолого-педагогічні механізми формування екологічної культури у дітей дошкільного віку – 7 год.

Тема 3. Організація процесу екологічної освіти в ДНЗ – 7 год.

1. Підібрати методики та продіагностувати рівень екологічної культури дітей старшого дошкільного віку – 14 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 4-5. Технології формування екологічної культури дошкільників – 11 год.

1. Розробити рекомендації для вихователів щодо використання технологій екологічного виховання дошкільників в умовах міської та сільської місцевості – 11 год.

Тема 6. Використання авторських технологій формування екологічної культури дошкільників – 11 год.

1. Створити відеотеку природничих осередків м. Києва (парки, сквери, зоопарки, еколого-природничі музеї, центри, виставки тощо) з порадами для батьків дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку щодо їх використання у формуванні основ екологічної культури – 11 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СПЕЦІАЛІСТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ			
Тема 1. (8 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, залік	5	
Тема 2. Тема 3. (14 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	10	
Змістовий модуль II. ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ			
Тема 4. Тема 5 (11 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	15	
Тема 6. (11 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, залік	10	
<i>Разом: 44 год.</i>	<i>Разом: 40 балів</i>		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Технології формування екологічної культури у дошкільників» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного)
контролю за 10 (семестр).

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	6	6
2.	Відвідування семінарських (практичних, лабораторних) занять	1	6	6
3.	Виконання самостійної роботи	1x15 1x5 2x10	4	40
4.	Робота на семінарському занятті	10	3	30
6.	Модульна контрольна робота	25	2	50

Максимальна кількість балів 132

Дисципліна з заліком $132:100=1,32$; Студент набрав 132 бали;
Розрахунок $132: 1,32= 100$ балів; Оцінка за шкалою: А.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.3

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень спеціалістів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі,

	достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 7.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Технологія формування екологічної культури у дошкільників».

Таблиця 7.4

МОДУЛІ						Модульні контрольні роботи ЗМ 1, ЗМ 2
Змістовий модуль 1 (семінарське заняття, самостійна робота)			Змістовий модуль 2 (семінарське заняття, самостійна робота)			
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	50
12	12	12	12	17	17	

Разом: 132 бали

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Теорія і технологія художньо-естетичного розвитку дитини».

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік: навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, Т.С.Науменко, О.А.Половіна. – К.: Генеза, 2013 – 112с. (*репозиторій*)
2. Гавриш Н., Саприкіна О. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку. Навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів за заг. ред. О. Пометун. – Дніпропетровськ: Ліра, 2014. – 120 с.
3. Лисенко Н.В. Еко-око: дошкільник пізнає світ природи: навчально-методичний посібник / Н.В.Лисенко – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – 352 с.
4. Плохій З. П. Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні та методичні аспекти) [Текст] : монографія / З. П. Плохій ; Ін-т пробл. виховання НАПН України. – К. : Персонал, 2010. – 319 с. : табл.
5. Половіна О. До проблеми спілкування дітей та дорослих: забезпечення екології дитинства. / О.Половіна. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – Випуск 42. – Ч.1. – С. 138-146. (*репозиторій*)

Додаткова література:

1. Вашак О.О. Екологічне виховання дошкільників на засадах етнопедагогіки: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.01010101 – «Дошкільна освіта», вихователів, методистів та завідувачів дошкільних навчальних закладів. – Полтава, 2009. – 116 с.
2. Глухова Н.Є. Гамаюнова І.Г. та ін. У злагоді з природою (освітньо-виховна робота на екологічній стежині в дошкільному навчальному закладі) / Методичні рекомендації для вихователів дошкільних навчальних закладів. – К.: 2006. – с. 4-18.
3. Грицишина Т. Маленькі туристи. Красзнавство, туризм у ДНЗ / Упорядник Т.Вороніна. – К.: Редакція загально педагогічної газети, 2004. – 128 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
4. Николаева С.Н. Теория и методика экологического образования детей: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. завед. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 336 с.
5. Половіна О.А. Формування у старших дошкільників естетичного ставлення до природи в процесі ознайомлення з пейзажним живописом. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології: Монографія / [Г.В.Беленька, Н.М.Голота, А.М.Гончаренко та ін.]; за ред. І.І.Загарницької. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – С. 191-226. (*репозиторій*)
6. Природа рідного міста (екологічний путівник дошкільника). / Упорядники Глухова Н.Є., Гончаренко А.М. – К.: ТОВ «Агентство», 2011. – 128 с.
7. Дерябо С.Д., Ясвин В.А. Экологическая педагогика и психология. Ростов-на-Дону: Издательство «Феникс», 1996. – 480 с.